

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

Ordo Missae, & partium eiusdem iuxta ordinem temporum. 15.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9500

12 In incensatione oblatoꝝ benedicit incensum de more, & sine genuflexione incensat oblata: tum genuflexus super altiorem gradum, vt supra, incensat Sacramentum, vt initio Missæ. Diaconus non amouet Calicem de medio, quia nullum est periculum effusionis eius.

13 Dicitur, *Orate fratres*, à Celebrante, vbi, *Dominus vobiscum*: sed non perficitur circulus, vt habetur in *Missali feria 6. Parasceues*: rursusque genuflectitur, quia reditur ad medium.

14 Reliqua vsque ad communionem, inclusiuè fiunt, vt in alijs Missis: à communionem ad finem Missæ fiunt genuflexiones, & conuersiones ad populum, vt *num. 8. & 9.* dictum est.

15 In benedictione populo danda, dicto: *Omnipotens Deus*: genuflectit celebrans, & in latere Euangelij benedicit. non perficit circulum, neque in medio genuflectit, sed in eodem latere conuersus statim ad altare signat librum, seu Tabellam Euangelij vltimi, non altare, quauis Sacramentum esset altius Altari; est enim ac si esset in Altari.

16 Recedit cum Ministris ab Altari, cum genuflexione in plano capellæ vtroque genu facta: vel, si facienda est Pro-

cessio, pro fine orationis publicæ, facta prope Altare genuflexione in medio, descendit extra cornu Epistolæ, vbi depositis manipulis à se, & à Ministris, cum casula, induit celebrans pluuiale, & cætera facit quæ ad Processionem spectant, de qua nos *infra parte 4. titul. 12. numero 3. & sequentibus*. quibus illud hoc loco adde, incensandum esse prius Sacramentum, quàm deponatur de loco suo super Altare, si imponendus est orationi finis.

17 In Missa priuata, quæ tamen quàm parçissime celebranda erit in Altari, in quo sacra Eucharistia est exposita, eadem obseruari debent, quæ supra diximus, demptis ijs quæ sunt propria solemnibus Missæ.

18 Neque illud omittatur, quod præscripsimus de manuum ablutione extra Altare. quidam sumunt ablutionem digitorum, antequam redeant ad medium Altaris, ad maiorem erga Sacramentum reuerentiam: sed non video irreuerentiam in sumenda purificatione Calicis in medio Altaris, erga neque digitorum, quare placet ex communiori vsu ritus communis omnibus Missis.

Ordo Missæ, & partium eiusdem additio iuxta ordinem temporum. XV.

HActenus ordinem totius Missæ examinauimus, secundum quem Missa celebratur. Nunc quam breuissime videamus, quo ordine aucta sit eadem Missa ab initio nascentis Ecclesiæ ad hodiernum vsque diem, ordine temporum seruato; si de Liturgia S. Petri fortasse dubites, quam Lindanus defendit (quo casu tota esset à Sancto Petro) Successores autem Decretis firmarunt eandem per partes. Præterea eiusdem Missæ Mysticam expositionem, ex antiquis Interpretibus hauriamus, eam nimirum, quæ aptius Domini Nostri Iesu Christi vitam, Actiones, & Passiones ordinate Gauant. Rubr. Miss.

repræsentat. Postremo Canonis litteralem sensum in quibusdam verbis non ita facilem aperiamus.

1 Ex dictis igitur, initio Ecclesiæ, Missa constabat Consecratione tantum, & Oratione Dominica, vt probauimus *ex Sancto Gregorio. pag. 127.*

2 Ab Apostolis, & successoribus Apostolorum addita sunt Epistola, & Euangelium, *pag. 26. & 29.*

3 Tum principium Canonis à Clemente fuit additum, qui & dici iussit, *Dominus vobiscum, pag. 114. & 16.*

4 Communicantes: à Lino, vel Siricio. *pag. 118.*

K 3 5 Qui

5 Qui pridie, usque ad verba consecrationis: Vnde & memores &c. aquam item cum vino adhiberi iussit Alexander, pag. 118. 108.

6 Sanctus, Sanctus, Sanctus, à Sixto, pag. 34.

7 Hymnus Angelicus à Telephoro. Item & Tractus. pag. 18. & 28.

8 Orate Fratres, ante Soterum, Alij Leoni id tribuunt. pag. 109.

9 Confessio ante Missam à Pontiano, Alij à Damaso. pag. 90.

10 Symbolum post Euangelium à Sancto Marco; sed, quod hodie legitur, Damasus decreuit legi, qui & Gloria Patri, in Missa addidit. pag. 30. & 18.

11 Pax Domini sit semper, &c. ab Innocent. I. pag. 128.

12 Introitus Missæ ex Psalmis, à Cælestino. Item Tractus, & Graduale. pag. 16. 26. & 28.

13 Præfationes, Hanc igitur oblationem, &c. In Canone, Sanctum Sacrificium, &c. Ite Missa est, Benedicamus Domino, à Leone I. pag. 34. 118. & 123. & 37.

14 Canonem ordinasse dicitur, Gradualia, & Præfationes addidisse Gelasius, pag. 35. 27. & 34.

15 Kyrie eleison, Orationes, Alleluia, Offertorium, Communio; in Canone, Diesque nostros in tua pace disponas: &c. Præceptis salutaribus, Libera nos, &c. & tota Missa melius ordinata, fuit à Gregorio Primo.

16 Agnus Dei à Sergio. pag. 128.

17 Sequentiæ à Nicolao. pag. 27.

Secuti vero sumus in hac re Chronologiam Bellarmini.

Alij Sancti Patres addidere alia approbata deinde à Summis Pontificibus, uti par est credere, hoc ordine temporum.

1 Benedictus, qui venit in nomine Domini, à Sancto Ignatio. pag. 34.

2 Domine non sum dignus, &c. tempore Origenis. pag. 130.

3 Finis Hymni Angelici ab Hilario Pictau. pag. 18.

4 Benedictio populi in fine, ætate Sancti Hieronymi. pag. 38.

5 Quod ore sumpsimus Domine, &c. ante Ordinem Romanum. pag. 131.

6 Domine IES V Christe, Fili Dei viui, &c. Placeat, &c. ante Microlog. pag. 132. & 140.

Reliqua tandem Pij V. auctoritate sunt communita.

Græcorum autem Missa fuit longior, quam Latina; hæc ipsa tempore Sancti Augustini longior erat, quam hodie; vel quia in Introitu totum Psalterium diceretur; vel quia Epitola, & Euangelij lectio esset longior; vel quia in Festis cantarentur singula; certum est, quod ob querimoniam populorum breuior est facta, ut colligit Baron. Anno 418. ex eodem August. serm. 251. de tempore. Breuior est etiam Romana Missa, quam Ambrosiana; quia Mediolanenses præcis Græcorum vestigijs firmiter inhaeruerunt; quod notat Lindanus ad Liturgiam S. Petri.

Mystica Expositio Missæ, secundum ordinem totius Vitæ Christi, quam repræsentat. XVI.

EXposuerunt quamplurimi mysteria Missæ, & suo quisque iudicio, & arbitrati, ita ut nondum inuenerim auctorem, quem omnino sequar, ab initio Missæ usque ad finem eiusdem, certa, & ordinata serie, vel Passionis, vel totius vitæ Christi. quare a pluribus excerpam, quæ in vnum coacta, & ex-

quisite ordinata, ecclesiasticum lectorem fortasse delectabunt: non tamen minutissima quæque persequar, quæ tedio esse possent; neque singula omnia mylticum habent sensum.

1 Procedit igitur, tam in Missa priuata, quam in solempni, Sacerdos ad Altare de Sacristia. hic admirare Verbum diuinum